

Krzysztof Fudalej

"Wojna pancerna", Ludwik von Eimannsberger, Oświęcim 2012 : [recenzja]

Przegląd Historyczno-Wojskowy 14(65)/1 (243), 190-191

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Paweł Piotr Wieczorkiewicz, *Łańcuch historii. Studia i publicystyka*, oprac. Justyna Błażejowska, LTW, Łomianki 2012, 576 s.

Wydany tom studiów zmarłego w 2009 r. prof. Pawła Wieczorkiewicza zawiera artykuły powstałe w całym okresie jego pracy naukowej i dotyczące wszystkich ważniejszych obszarów jego zainteresowań badawczych. Wyboru tekstów do tej publikacji dokonał za życia sam autor. Zbiór studiów otwiera jego referat z 1970 r., wygłoszony na sesji naukowej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, w którym przedstawił, na podstawie pamiętników, jak powstawał i funkcjonował w latach 1944–1947 aparat bezpieczeństwa publicznego. Część „Polityka” zawiera 4 artykuły, w których profesor omówił politykę Petersburga wobec ziem zaboru rosyjskiego w latach 1906–1914, walkę o władzę w kierownictwie PZPR w marcu 1968 r. i osobę Mieczysława Rakowskiego. Najwięcej studiów – 8 – poświęcił sprawom wojskowym, m.in.: polityce personalnej w międzywojennym Wojsku Polskim, kampanii wrześniowej, miejscu Polskiej Marynarki Wojennej w wysiłku wojennym aliantów na morzu oraz generalicji LWP w latach 1980–1981. Część „Sovietica” zawiera artykuły poświęcone działalności sowieckiej agentury w Polsce po 1921 r., polityce Stalina wobec Polski, kobietom i seksowi na Kremlu, wizycie marsz. Tuchaczewskiego w Paryżu w 1936 r., losom Nikołaja Jeżowa, represjom wobec żon wyższych oficerów Armii Czerwonej w okresie wielkiej czystki oraz więziennemu okresowi życia Konstantego Rokossowskiego. Ostatni, najmniejszy i stosunkowo najśłabszy dział książki, poświęcony jest publicystyce i wywiadom z prof. Wieczorkiewiczem. Pracę uzupełnia artykuł Sławomira Cenckiewicza o profesorze oraz opracowana przez Justynę Błażejowską bibliografia dorobku obejmująca 588 pozycji, w tym recenzje, publikacje popularnonaukowe, redakcje naukowe, publicystykę i wywiady. Pracę zamyka indeks osobowy. Zbiór niniejszych artykułów doskonale charakteryzuje jedną z godnych podkreślenia cech profesora, czyli umiejętność wyjątkowo ciekawego przekazywania informacji i dogłębnej analizy przedstawianych zagadnień.

Ludwik von Eimannsberger, *Wojna pancerna*, tłum. Franciszek Stachowicz, Władysław Kottarski, Wydawnictwo „Napoleon V”, Oświęcim 2012, 222 s.

Wojna pancerna Ludwika von Eimannsbergera wydana w 1934 r. była w okresie międzywojennym jedną z najważniejszych i najbardziej znanych prac teoretycznych dotyczących wykorzystania broni pancernej, stawianą w jednym rzędzie z pracami Fullera, Liddella Harta i Guderiana. Autor pracy był weteranem I wojny światowej,

w międzywojennej armii austriackiej pełnił wiele funkcji, był m.in. inspektorem Wojsk Lądowych.

Książka składa się ze wstępu i siedmiu rozdziałów. W pierwszym przedstawione są najważniejsze bitwy I wojny światowej, w których wykorzystano czołgi. W dwóch kolejnych rozdziałach autor zajął się analizą wniosków wynikających z użycia broni pancernej w 1918 r., a w czwartym omówił rozwój tej broni po wojnie. Rozdział piąty dotyczy obrony przeciwpancernej, a szósty organizacji ataku z masowym użyciem czołgów. W ostatniej części autor omówił rolę broni pancernej w przyszłej wojnie. Pracę dopełnia siedem map i szkiców.

Obecne polskie wydanie *Wojny pancernej* jest przedrukiem tłumaczenia z 1937 r. Co godne uwagi, przygotowujący je wówczas tłumacze otrzymali od autora uzupełnienia i poprawki aktualizujące jej zawartość względem niemieckiego oryginału. Warto też zwrócić uwagę, iż praca Eimannsbergera wywołała znaczny odzew w polskiej fachowej prasie wojskowej z końca lat trzydziestych. Podobnie jak w wypadku pozostałych reprintów wydawnictwa „Napoleon V” jest to wydanie niezmienione, pozbawione, niestety jakiegokolwiek współczesnego wstępu, opracowania naukowego czy chociażby krótkiego omówienia znaczenia i okoliczności powstania tej książki, które niewątpliwie zadecydowały o jej wyborze przez wydawcę. Niemniej jednak należy się cieszyć, że wznowienia doczekała się praca o tak dużym znaczeniu dla historii wojskowości.

Mobilizacja marcowa 1939, red. nauk. Andrzej Wesołowski, Kamil Stepan, Centralne Archiwum Wojskowe, Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego, Warszawa 2013, 592 s. Ser. „Wojskowe Teki Archiwalne” t. 2.

Tom 2 serii „Wojskowe Teki Archiwalne”, wydawanej wspólnie przez Centralne Archiwum Wojskowe oraz Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego, poświęcono źródłom do problematyki mobilizacji marcowej w 1939 r. Właściwa treść poprzedzona jest krótkim wstępem autorstwa Kamila Stepana, który przygotował również biogramy autorów relacji. Kolejną część stanowią fragmenty 14 instrukcji dotyczących przeprowadzenia mobilizacji. Zasadniczą częścią tomu są 52 dokumenty, powstałe od 15 marca do 18 lipca 1939 roku, oraz fragmenty 64 relacji i wspomnień, dotyczące mobilizacji marcowej, które w większości spisano już po wybuchu wojny. Tom uzupełniają liczne reprodukcje dokumentów, obsady personalne wielkich jednostek zmobilizowanych w marcu 1939 r. (do dowódców plutonów włącznie), mapa przedstawiająca ich rejony za- i wyładowania oraz trasy przerzutu, a ponadto kilkadziesiąt zdjęć, skorowidze nazwisk i nazw geograficznych.